

The image shows the front cover and spine of an antique book. The cover is decorated with marbled paper featuring a pattern of blue and purple circular spots on a dark background, with some areas of white and yellowish discoloration. The spine is bound in dark green, textured leather with five gold-tooled horizontal bands. The title and volume number are printed in gold on the spine.

Politikai
röpiratok.

37.

37

262

JAVASLAT
ÁLLAMHÁZTARTÁSUNK
KÜZDELMEIBEN.

6.

DEBRECZEN.
ifj. **CSÁTHY KÁROLY,**
GAZDASÁGI AKADEMIAI KÖNYVÁROS.

1874.

Ára 16 kr. o. é.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and appears to be a formal document or report.

Állam-háztartásunk szomorú állapota nem csak a napisajtóba, de egyeseknél is, kik a hazai közügyek iránt érdekekkel viseltetnek, kiváló tárgya a figyelemnek. Mindenki fürkészi az okokat, melyek ezen nagy betegséget előidézték, de egyuttal keresni is igyekszik a gyógyszert, mely azt gyorsan és gyökeresen megszüntesse. — A pártok szép őszinteséggel kezdik e téren elkövetett hibáikat beösmerni; de azért a baj létrehozásával egymást örömet vádolják. Hogy a baj előidézésében nagyobb része van az uralkodó-pártnak, az kétséget nem szenved; kezében volt a hatalom, mivel annak tovább terjedését még idejében megakadályozhatta volna. De fájdalom! az uralkodó-párt, doctorai patiensük szenvedő állapotáról csak akkor győződtek meg, midőn az már lábain többé megállani nem bírván, hogy el ne bukják, idegen segélyért kénytelen esdeni; pedig ha figyelemmel arczára tekintenek, azon a kór jeleit már évekkel ezelőtt észrevehették volna.

Számtalanok az okok, melyek ezen szomorú állapot előidézéséül együtt-másutt elősoroltnak. Pénzválság, jegybank hiány, járvány, rossz termés, mind oly okok, melyek mindenesetre hátráltatják az állami bevételek befolyását; de hogy egyedüli okai legyenek annak, hogy a szeptember hó végével esedékessé vált egyenesadó bevételeknek 53 — ⁸⁵ % -ja vagyis 45.271,214 forint, mint hátrány szerepeljen, az teljes lehetetlenség. — Itt a baj okát másutt kell keresni, és pedig pénzügyi közigazgatásunk hibás rendszerében! — Hogy ezen állítás nem alap nélküli, bizonyítja az : mikép a pénzügyminisztériumi adó- és jövedéki-számvevőség hiteles kimutatása szerint a múlt 1872-dik évről, a midőn pénzválságnak még híre sem volt, a

termést csaknem jónak lehetett mondani, a járvány az országnak alig egy csekély részében ütötte fel fejét, 34.817,405 forint egyenesadó maradt hátralékban. Összehasonlítva a múlt, és e folyó évi e nembeli bevételeket, mindkét év szeptember havának végével; ez évre csakis 1.025,581 forint kedvezőtlenebb bevétel mutatkozik; mi ha az elősorolt, és e folyó évben nagymértékben sujtoló országos csapásokat figyelembe vesszük, a múlt évi eredményhez képest, mint nagyon csekély, számításba alig vehető különbözet tűnik fel.

Hogy pénzügyi közigazgatásunk nem életképes, arról e sorok írójának, — ki alkotmányos életünk újból felviradása óta a pénzügyi szolgálat terén eszi keserves kenyerét, — elég ideje és alkalmá volt gondolkodni, s ha tekintetbe veszi a fentebb elősorolt óriási nagyságu negatív eredményét, csupán csak az egyenesadó bevételeknek, kénytelen meggyőződni annak, a jelenlegi rendszer mellett, további tarthatlanságáról.

De nem elég valamit egyszerűen állítani, hanem az állítás valóságát be is kell bizonyítani! Fájdalom, itt nem sokáig kell a bizonyítékot keresni, hanem csak rá mutatni a fentebb jelzett óriási hátraléokra, mit csaknem kiválólag a pénzügyi közigazgatási gépezet rosszasága okoz, melynek mozgó ereje meg van ugyan, de sikeres munkát teljesíteni nem képes, mivel végső karjai erőtlenné lévén, azok a nyers anyag teljes felgyártása helyett csak fél munkát végezhetnek.

Lássuk miként működik e gépezet az életben valósággal? — A pénzügyminiszter kiadja rendeleteit a pénzügyigazgatóságokhoz, és igen gyakran egyuttal felhívja azok támogatása végett a törvényhatóságokat is. — A pénzügyigazgatóságok hason értelemben rendeletet adnak ki az alattas adó-hivataloknak, és gyakran ők is megkeresik azok támogatása végett a törvényhatóságokat. Az adó-hivatalok kiadják a rendeleteket a községeknek, miket azok, ha nekik tetszik, teljesítenek, ha pedig

nem tetszik, figyelembe sem vesznek. — Minthogy a pénzügyi közegektől származó rendelkezés ritkán szokott valakinek tetszeni, többnyire csak falra hányt borsó is marad az.

Szomorú példája ennek igen sok községi előljáráóság részéről azon megátalkodottság, mit az adótartozások egyénenkénti elő írásánál tanusítanak; ha bár világosan megrendeli is az 1868-dik évi XXI-dik t. cz. 3-dik §-sa; hogy az adó községenkénti kivetésétől számítandó 30 nap alatt az egyéni kivetés be végzendő, és annak eredménye további 14 nap alatt az adókönyvecskékbe bejegyzendő. Ez a községi előljáráóságoknak kötelessége; és minthogy az adó kivetése rendesen május hó végével be van fejezve, az előírásoknak is megkellene a törvény értelme szerint, legfeljebb július hó közepén történni. — De a tények nem azt tanusítják! — Egy pénzügyigazgatósági kerületben mely 717 községből áll szeptember hó végével 72 községben, még nem volt egy krajczár adó sem elő írva; és így az adókötelesek tartozásaik mennyiségéről értesíthetők nem lévén, ily helyeken nem csak az executióhoz szokott hanyag fizető, de a lelkiösmeretes és az állam irányában kötelmeit pontosan teljesíteni kívánó hazafi sem teljesítheti a maga idejében fizetési kötelezettségét akkor, a midőn a törvény szerint az évi tartozás $\frac{3}{4}$ -nek már be kellett volna fizetve lenni.

Ily esetben a pénzügyigazgatóság ama tehetetlen gép, mely kelepel ugyan, de hasznot nem sokat hajt, megkeresi a szolgabirákat, alispánokat, főispánokat, nem egyszer de számtalanszor, és mindannyiszor sikertelenül; mert feleletet ritkán kap, és ha kap is, kap üres ígéretet, de elégtételt alig valamit, vagy semmit.

Ezek csak az adók előírásánál történnek, és ezekből következtetni lehet, minő lábon állhat most már az adónak behajtása! Oly rossz lábon, a milyenen, mióta Magyarországon adófizetők léteznek, még soha nem állott.

Az 1848 előtti időben az adó tartozásokat, az akkori

adózóktól, a megyei és városi hatóságok könnyűszerrel, minden baj nélkül beszédtek. — Az ötvenes években a politikai hatóságok teendője lévén, azok azt kifogástalanul teljesítették. A pénzügyi közegeknek tisztán a kivetés és kezelés volt feladatuk; és ha eljárásoknál a községek részéről netalán engedetlenség vagy ellenszegülés tapasztaltatott volna, a politikai hatóságok részéről a kellő elégtétel azonnal megadatott. — Akkor volt rend és fegyelem elegendő, adóhátralék pedig mentül kevesebb. — Eljöttek a hatvanas évek, a midőn a halottaikból feltámadott megyék, a törvénytelen adó megfizetését megtagadták, s egyesekre, kik azt az erőszak alkalmazása nélkül teljesítették, a közvélemény, a hazafiatlanság bélyegét nagyon hamar rásütötte. — Ekkor vétetett foganatba a kényszer végrehajtás, katonai erővel, mely minden brutalitása mellett, a czélnak annyiban megfelelt, hogy a hol alkalmaztatott, ott hátrány nem maradt.

Ezen beszédési mód alkalmaztatott csaknem egészen 1867-dik évig, a mikor alkotmányunk helyreállítván, a pénzügyek kezelése visszajött a nemzeti felelős kormány kezébe. — Most tudjuk, hogy a mit fizetünk, saját magunknak fizetjük; állam bevételeink hová fordításáról törvényhozásunk rendelkezik; és mégis sokkal nagyobbak, a hátralékok, mint voltak, minden eddigi kormány formák alatt. — Mi ennek az oka? erre újra csak az a felelet: a hibás pénzügyi közigazgatási rendszer. — Hibás pedig e rendszer azért, mivel a mint alkotmányunk helyreállításával a pénzügyek kezelése is át jött a nemzet kezébe, az az akkori pénzügyminiszter tevékenysége folytán, a szükségnek megfelelőleg rendeztetett, a mint hirtelen lehetett; meghozattak az egyes adónemekre vonatkozó 1868-dik évi törvények, az adó-reformok tekintetéből enquete bizottságok hivattak egybe, melyek egy ideig működtek ugyan, és működésük iránt minden felé nagy remények tápláltattak; de ezen remé-

nyekből ez ideig semmi nem teljesedett, mivel a pénzügyminiszteri tárcza változás megtörténtével, az előbb e téren megindult üdvös tevékenység megakadván, azóta minden a kezdetleges állapotban maradt; hogy különösen pénzügyi közigazgatásunk tovább fejlesztessék, és az a célszerűségnek megfelelőleg, a nemzet jelleméhez idomítva, átalakíttassék, e tekintetben épen semmi nem történt. Ezen fejletlenség káros hatása oda terelte a közvéleményt, hogy nem csak a pénzügyi közegeket, hanem magát az egész pénzügyi intézményt nem csak egyesek, de magok a törvényhatóságok, és azok közegei úgy tekintik, ma jobban, mint valaha, mintha mindenestől egyenesen Bohémia közepéből cseppentek volna e szép hazába. De azért ezen megvetett intézmény és annak megvetett közegei által előszerzett fizetést, ezen törvényhatósági tisztviselő urak, nagy örömmel felveszik, minden hónap elsejével; de hogy annak beszerzésére legkevésbé segédkezet nyujtanának, az nem szokott megtörténni. — De hogy is történe meg, mikor azt a törvény világosan nem rendeli? Az adókvetésről és behajtásról szóló, elég hosszú 109 §-ból álló 1868-dik évi XXI-dik törvényczikkből csakis annyit lehet e tekintetben kimagyarázni, hogy ha a szolgabíró a végrehajtásnál jelen van, igen jó, ha jelen nincs, az is jó.

Ily módon a gyűlölt pénzügyi hatóságok nem istápoltatván, a tekintélylyel bíró politikai hatóságok által magokra vannak hagyatva, s az állam szükségleteinek beszerzésénél, bármi erőfeszítéssel igyekezzenek is, működésük nem egyéb, nyomorult kinlódásnál; minek szüleménye a roppant mennyiségű hátrány és az azzal karöltve járó államadósság csinálás.

Magokra vagynak, ezek szerint, a pénzügyi hatóságok az állam jövedelmek legfontosabb ágazatának előteremtésénél hagyatva; lássuk mit tehetnek és mit tesznek, ezen szerencsétlen helyzetben? — Hogy az egyenesadók beszédése sok bajjal és sok költséggel jár min-

denesetben, az köztudomásu tény, mivel az állam irányában minden 16 évet meghaladott munkaképes állampolgárnak fizetési kötelezettsége van, kisebb nagyobb mértékben; mit önszántából, a kellő időben, megintés nélkül, ritka esetben szokott száz közül tiz teljesíteni. Különben is népünk, e tekintetben, annyira demorizálva van: hogy az állam iránti tartozások nem teljesítését, az állam jövedékek megcsonkítását, hazafiatlanságnak épen nem tartja; sőt igen sokan találkoznak olyanok, kik bravourt látnak abban, ha egy-egy pénzügyi közeget hivatalos eljárásában akadályozhatnak, vagy bármi módon rászedhetnek.

A pénzügyi hatóságoknál a meglevő és még napról napra még inkább kifejlődő burokratikus rendszer következtében a belső munka annyi és az ügyek úgy fel vannak halmazva; hogy azok miatt a kül szolgálat tételre, — tehát az adók behajtására is, — saját szakavatott közegeik nagyon ritkán s csak is kivételes esetekben alkalmazhatnak egyet kettőt; hanem gyakorolják azt, napdíj mellett felfogadott ugynevezett adóvégrehajtók által. De minthogy az executio nemcsak a végrehajtást szenvedő félre kellemetlen, de elég kellemetlen foglalkozás már magára az azt teljesítő közegre nézve is; ezen foglalkozásra oly egyén ki a társadalomban ha bár szigoruan is, de munkája után mégis csak meg tud élni, nagyon ritkán adja magát; de igen is akad elég dologtalan korhely, kiszabadult tegeyencz, mindenét kártyán elvert hajdani földes ur, tönkre jutott zsidó szatócs, kasza, kapa kerülő vagabundus, kik a társadalomban más módon magukat már fentartani nem tudván, a pénzügyigazgatóságoknál biztos menhelyet találnak, és felcsapván adóhajtó biztosoknak, három forint napdíj mellett, lopják a napot és az álladalmat. — Ez a had az, mely az említett; demoralizatióját a közönségnek leginkább elősegíti; mert kevés birván közöllök kötelességeiknek megfelelő képzettséggel, a feleket igen sokszor méltatlanul zaklatják, mi természetesen visszahatást szül; e mellett elő életők és

maga viseletök a nép előtt ismeretes lévén csak guny és megvetés tárgyaival szolgálnak; semmi tekintélyök nem lévén, a közönség tökéletesen megszokta, hogy bármely pénzügyi tisztviselőt e csőcselékhez hasonlónak tartson. — E mellett elég számos esetek merülnek fel, hogy csunya visszaéléseket követnek el; megfelelő eredményt talán akkor volnánk képesek felmutatni, ha lépésről lépésre sarkukban egy felügyelő egyén járna, ki eljárásukat ellenőrizné. — De uti számláikat hazug adatokkal megtölteni, hogy meg nem érdemelt napdíjjaikat megkaphassák, ahoz sokan közzülök mesterileg értenek. — Ezen körülményt a pénzügyi hatóságok nagyon jól ismerik, de rajta nem változtathatnak, mert a rendszer úgy kívánja, s ha becsületesebb közegekkel nem rendelkezhetnek, kénytelenek megérni olyanokkal a minőket kaphatnak. — Némely pénzügyigazgatóság területén százat megközelítő ily egyén működik, de azért az eredmény mindég ugyanaz t. i. a napról napra növekedő óriási adó hátralék; mivel ezen emberek eljárásának ritkán szokott becsületes sikere lenni.

Ha ezen helyzet egy más életre valóbb rendszer által meg nem változtattatik, az állam a finansziális sülyedés lejtőjén mindig sebesebben fog haladni a bukás örvénye felé.

De kérdés miként lehetne e helyzeten rendszer változtatás által segíteni? Felelet igen könnyen. A két ez ideig elkülönítve lévő pénzügyi és politikai közigazgatásnak minden megyében egy vezető fő alá rendelése, mintegy összeolvasztása által, hogy így egymást megértve és egymást kölcsönösen segítve egy célra a haza javára, boldogságára egyesült erővel közreműködjenek.

Ezen gondolattól a nagyobb részt burokratikus iskolában felnőtt, s az abszolút korszakbeli pátensek hatása alól magokat emancipálni nem bíró magas rangú capacitások a pénzügyi téren, kik bármely üdvös eszmét, ha

paragrafust nem lehet rá citálni, kivihetetlen isten kísértésnek tartanak, alig ha irtózni nem fognak; de ne essenek kétségbe: mert koránt sem lesz ezáltal a pénzügyek menete a municipiumok zsibbasztó befolyásának alá vetve; de kitörve eddig lenyügözve tartott nehézkes akadályaiból, megifjodva új élet erővel fogja hivatását teljesíteni.

Hogy e cél el legyen érve, a lehető leggyorsabban keresztül kell vinni a megyék területi szabályozását, mely mint törvény-javaslat nem sokára országgyűlési vita tárgya lesz. — Ekkor mondja ki a törvényhozás, hogy a jelenlegi nagy területű 5—6 megyére kiterjedő a czélnak semmiesetre meg nem felelő pénzügy-igazgatóságok szüntettessenek meg, s azoknak minden eddigi teendőik és teljes hatáskörüik ruháztassék minden megyébe a felelőskormánynak a megyék élén álló hivatalos közegeire a megyei főispánokra, kiknek a most már minden hatodik évben tartandó tisztújítás keresztülvitelén és hébe-hóba a felsőházban megjelenésen kívül alig léven valami egyéb teendőjük, azon 5—6 ezer forint évi fizetésért mit ezen szegény eladósodott államtól eddig csaknem isten nevében huztak, jövőre szolgáljanak is meg.

Hogy a főispánok az állam jövedelmeknek megyéikben kezelői legyenek, és ez méltóságukkal összeegyeztethető, nem valami légből kapott újítás, de benne rejlik már hazai történelmünk II-dik korszakában; a midőn is már az Árpád-házbóli első királyok alatt, a megyék főispánai a várnép által fizetett adót kezelni és annak kétharmadát a király kincstárába beszolgáltatni tartoztak. — És ettől kezdve nyolcz hosszú századon át egészen 1848-dik évig, a megyei-, házi- és hadi-pénztárak hű kezelésére felvigyázni, azokat váratlanul megvizsgáltatni, és a hátralékok behajtásának elrendelése, szoros kötelességök volt. — Tehát a mit a hazai történelem őskorától kezdve, oly sok hosszú századokon keresztül

teljesítettek, mért ne teljesíthetnék napjainkban is? annyival inkább, mivel most már nincsenek kötelezve, mint hajdan, a hon védelmére bandériumokat vezetni, sem többé, a közigazgatástól most már teljesen elválasztott, törvénykezésre felügyeletet gyakorolni.

Kisebb körben az ügyek menetét könnyebb áttekinteni és figyelemmel kísérni, e mellett aránylag kevesebb munka erővel sokkal többet és sikeresebben végezhetünk. — A hol pedig a terület igen nagy, ott a felügyelet mindég hiányos, a mellett a hosszú utazások sok munkaidőt és költséget elrabolnak. — Ezen bajban szenvednek a mostani nagy területű pénzügyigazgatóságok, mi miatt a közös teherviselés alóli kibuvásnak, kezelésök alatt tág mezeje van. — Mig ellenben egy kisebb területű megyében, aránylag, kevesebb számu, de szakavatott pénzügyi tisztviselő által, a pénzügyi teendők vitelében támogatott főispán, tekintélye és hatalmánál fogva mindég oda hathat, hogy a pénzügyi munkálatok minden fenakadás nélkül, kellő idejökben, befejeztessenek. Kisebb lévén e módon a területi kör, ezáltal a felügyelet megkönnyebbitve, minden, a köz jóvedelmek megcsontítására vonatkozó áthágás, a könnyen figyelhető megyei központ által sikeresen meggátolható lenne; mivel az állam kincstár irányában ekkor a főispánok nagy felelősséggel lennének terhelve, s ennek folytán tulajdon személyes érdekük is ugy hozná magával, mikép szorosán felügyeljenek arra: hogy minden alattas állami, megyei vagy községi tisztviselő kötelességeinek pontosan feleljen meg.

Ha ezen átalakítás létesülne, az eddigi nagyszámu és tetemes költségbe kerülő adó-hivatalokat is kevesbiteni lehetne; mert csakis minden megye székhelyén lenne közvetlenül szükséges egy főpénztár, mely a bevételezéseken kívül, a kifizetéseket tisztán egyedül teljesítené. A hol pedig a megye székhelyén kívül, törvényszékek és járásbiróságok vannak, mindég lehetne

találni egy pár jobb módu birtokos egyént, — kikbe ennél fogva elegendő biztosíték lenne, — kik a bírósági letéteményeket, mérsékelt fizetés mellett, őriznék, s a közelebb fekvő községekből befolyó adókat és jövedékeket bevételeznék, s a megyei központon lévő főpénztárba beszállítanák.

At lehetne ez uton alakítani a jövedékek felügyeletére hivatott pénzügy-őrséget állami rendőrséggé, mely testület mostani teendői mellett, a közrendőrségi teendőket is teljesíthetné; mi által a megyéknél alkalmazva lévő, tetemes költségbe kerülő pandurok, kik az államtól huzzák ugyan fizetésöket, de többnyire a szolgabírók és csendbiztosok által magán-szolgákul használtatnak, és egyáltalán fegyelmetlen s erkölcstelen egyénekből állanak, nélkülözhetőek lennének.

A pénzügyek kezelésének ily módon egyszerűsítése és átalakítása által nem csak az ügymenet gyorsasága és pontossága volna elérve, hanem a mostani nagyszámu hivatalnokok kevesbitése által tetemes megtakarításokat lehetne eszközölni.

De nagy hatása lenne erkölcseleg is; mert ez által a közvélemény előtt gyűlölt szinben álló pénzügyi hatóságok és azok tisztviselői, a törvényhatósági közegekkel és így a nagy közönséggel is közelebb érintkezésbe hozatván, az eddigi igen is tág kapcsok szorosabbra fűződnenek; s nem lennének kénytelenek, mint jelenleg is, a minden oldalról feléjük irányzott gyűlölet folytán saját magukat, saját honukban idegeneknek érezni.

Megiratott e néhány sor nem feltűnés vágyból, de azon óhajással: vajha ez is egy homokszem volna, dűledezni kezdő állam háztartásunk ujból felépítéséhez.

Miután a nyilvánosságuk van szánva, lehet, hogy többen el fogják olvasni; de a hivatottak, kik honunk sülyedezni kezdő hajóját kormányozzák, vagy kormányozni fogják, s azon magas urak, kik a kormánynak,

a hon javára készítendő törvényjavaslatai teremtéséhez tanácsaikkal hozzá járulnak, — mivel nincsen benne sehol hivatkozás egyik másik nagyhirü külföldi nemzetgazdászra vagy pénzügyi szaktudósra, sem pedig mi rendszer követtetik Angliában vagy Amerikában, hanem hazai viszonyaink átvizsgálása folytán, s azokhoz mérten a czél-szerűség szempontjából kiindulva, a hazának egyik csendben működő munkása által lettek papírra téve, — fogják-e figyelemre méltatni, vagy bármi kis részben felhasználni, az kérdés marad!

Debreczen, november 28. 1873.

tal
en
let
kö
ke
be

let
tes
dő
lév
től
és
eg
na

és
po
hi
le

ta
ha
ze
ke
rc
je
le
ét

a:
le

tő
su
n

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Ifj. CSÁTHY KÁROLY

gazdasági akadémiai könyvkereskedésében **Debreczenben**, (Fötér 7. sz.)
megjelentek s minden jól rendezett hazai könyvkereskedésben kaphatók:

	fit. kr.
About E. A Becstelen, érdekesítő regény 2 kötet	2 —
B. P. Rövid természettan kötve	— 26
Bánhegyi István szepes-sárosmegyei tanfelügyelő, ABC az irva- olvasztató mód szerint 2-dik javított kiadás kötve	— 16
Balogh Ferencz protestans egyháztörténet 1. 2. füzet	1 60
Békessy Sertés tenyésztés	— 50
Berauger dalai	— 60
Beregszászi Pál , oszloprendek ismertetése	5 —
„ Épitészet	2 50
„ Rajzolás kezdete	1 50
„ Látszás tudomány	2 20
„ Csokonai siremléke	— 60
Csanády Stefan , medizinsche Philosophie	3 —
Csáthy Géza . Szinművek	— 90
Dr. Cseh Ferencz . Az ember szellemi élete	3 40
Diószegi és Fazekas magyar fűvészkönyv, (még csak néhány pél- dány kapható)	4 —
Erdélyi János Kisebb prózái. Második kiadás, két kötet	— 60
Emericz D. Németnyelvtan 2 kötet	1 60
Gusztrinyi Női szabási minta	— 50
Horkay Bácsi kis oltár	— 12
„ Kis pajtás	— 20
Imre Sándor Irodalom története, 5-dik kiadás, sajtó alatt van	— —
„ „ Rövid magaryelvtan	— 80
Istvánfy Miklós . Magyarország története 2 kötet	6 —
Károly Gy. Hugó . Intelmek	1 —
Királyi törvényszékek és Járásbiróságok , rendezett telekköny- vek területei kimutatása teljes tiszti czimtárral, s betürend- beli tárgymutatóval hivatalos adatok utján összeállítva. Bolti ára 1 frt. Csinosan kötve	1 60
Komáromi Károly . Ezópusi mesék. — Faedrus után, szabadon fordítva, 2-dik változatlan kiadás	— 20
Kovács Ferencz . Egyházjog alaptanai	2 40
„ Magyarország és Ausztria Statistikája	1 20
Ladányi Gedeon . A magyar királyság Alkotmánytörténete a szat- mári békekötésig. 2 testes kötet ára	6 —
„ Magyarország története felsőbb tanulók számára	1 60
Dr. Löffler Karl Die Nord-Amerikanische Zuckerfabrikation	— 50

	frt. kr.
Magyar hölgyek életrajza. Olcsó kiadás	1 —
Mühlbach L. Születés és vagyon	— 60
P. Nagy Sándor. Francia nyelvtan 3-dik kiadás	1 60
„ Francia Chrestomathia	1 40
„ Angol levelek	10 —
Révész Imre. Énekeskönyvröli történelmi közlemények	— 25
„ Robertson egyházi beszédei III-dik füzet	1 —
„ Adalékok a protestáns autonomiának történetéhez	— 80
Dr. Schvarezer Viktor. A borvegytan	36
„ Tanulmány a magyar borokról	— 25
Szabó E. Első gyakorlatok az értelem fejlesztés köréből	— 80
Dr. Szabó D. Kis gyermekes anyákk. 2-dik kiadás	— 50
Szana Tamás. Csokonai életrajza	— 90
„ Szünórákra	1 20
Szántay A. Debreczen s környékén talált bronz-maradványokról	— 20
Táblázata az ausztriai összes birodalom hatósági szervezetének	— 20
Tormay Béla. Általános állattenyésztés	3 —
Tóth Mihály. Egyházszoneklattan	1 40
„ Egyházszeretartás	1 —
Vonliarliarsky, A delnő. Regény fordította Sárváry Elek	— 60
Veres L. Vezérkönyv a számtanításban	1 20

ZENEMŰVEK:

Vilfer József. Nefelejts Polka	— 40
Zágonyi Gy. Szatmári Emlék	— 30
Zsák Vilmos magyar induló. Szeretlek én, kedvelt dalmű után	— 60
Magyarhonban általánosan kedvelt	
Erdő erdő sűrű erdő feletti változatok Pávaytól 2-ik átnézett kiad.	— 80
Erdő erdő énekre s zongorára Maróczytól , két igen kedvelt friss csárdással ára	— 60
Maróczy Ujvárosi nóta	— 54

~~Magyar~~ Az európai összes könyvkereskedésekkeli előnyös összeköt-
tetéseimnél fogva, képes vagyok az irodalom s művészet termékeit, ép
ugy az eredeti bolti áron kiszolgáltatni, mint bármelyik fővárosi könyv-
árus. — Egyszersmind ajánlom **dús raktáramat**, a tudomány min-
den ágából minden nyelven, s könyvkereskedésemet az irodalmi téren
előforduló minden jelenségek gyors megszerzésére. Az irodalom leg-
ujabb termékeit készletben tartom, s megtekintés végett kívánatra
házhoz is küldöm, könyvjegyzékkel ingyen szolgálok, s bérmentve kül-
döm meg.

ifj **Csáthy Károly**,
gazdasági akad. könyvtáros s kiadó **Debreczenben**,
Fötér 7-dik sz. Rózsatér 5-dik sz.